

У результаті проведеної роботи нами розроблена таблиця диференційної діагностики нервової форми ринопневмонії за допомогою клініко-епізоотологічних і лабораторних методів діагностики.

Висновки. 1. Нервова форма ринопневмонії проявляється спорадично і не завжди піддається лікуванню.

2. Нервову форму ринопневмонії необхідно диференціювати від інфекційного енцефаломієліту, бабезіозу, лістеріозу, сказу, правцю, ботулізму, отруєння отруйними рослинами, мінеральними добривами, хвороби «похитування».

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження будуть спрямовані на удосконалення лабораторної діагностики інфекційного енцефаломієліту, бабезіозу, лістеріозу, сказу, правцю, ботулізму, отруєння отруйними рослинами, мінеральними добривами, хвороби «похитування».

Список літератури

1. Забегина, Е.Ф. Типирование герпесвирусов лошадей методом рестрикционного анализа ДНК и изыскание вакцинного штамма [Текст] : автореф. дис. ... канд. биол. наук / Забегина Е.Ф. — М., 1998. — 24 с.
2. Юров, К.П. Герпесвирусные инфекции [Текст] / Юров К.П. // Инфекционные болезни лошадей. — М., 2000. — С. 18–37.
3. Allen, G.P. Equine rhinopneumonitis [Text] / Allen G.P. // OIE manual of standards for diagnostic tests and vaccines / M. Trusczynski, J.E. Pearson, S. Edwards, B. Schmitt (Eds.). — 4th ed. — Paris : OIE Press, 2000. — P. 565–575.
4. Evaluation of enzyme-linked immunosorbent assay for titration of antibody to equine herpesvirus type 1 [Text] / T. Sugiura [et al.] // J. Equine Sci. — 1997. — Vol. 8, № 3. — P. 57–61.
5. Official site of O.I.E. [Electronic resource]. — Спосіб доступу: www.oie.int.

DIFFERENTIAL DIAGNOSTICS OF RINOPNEVMONIA OF HORSES

Galatyk O.E., Begas V.L.

Zhitomir National Agroecological University.

Abramov A.V.

State Research Institute of Laboratory Diagnostics and Veterinary Sanitary Examination,
Kyiv

On the basis of clinical, epizootic and laboratory information the differential diagnostics of nervous form of rhinopneumonia of horses is described from other alike illnesses: infectious encephalomyelitis, babesiosis, listeriosis, hydrophobia, tetanus, botulism, poisonings by poisonous plants and mineral fertilizers, illnesses of «rocking».

УДК 619:611.3:616-091.8:579.852.13:636.4

ГІСТОЛОГІЧНІ ЗМІНИ У ДЕЯКИХ ВНУТРІШНІХ ОРГАНАХ ПОРОСЯТ ПРИ КИШКОВОМУ КЛОСТРИДІОЗІ

Гаркуша С.Є.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

У статті наведені результати вивчення гістологічних змін у нирках, печінці, наднирковій залозі, підшлунковій залозі, серці та легенях поросят віком 2–4 місяці, що загинули від кишкового клостридіозу в господарствах промислового типу Київської області.

Кишковий клостридіоз поросят – це токсикоінфекція, яка в більшості випадків має гострий перебіг і закінчується летально [1, 3]. Хвороба досить широко розповсюджена в усьому світі, в тому числі і в свинарських господарствах України. Особливо часто кишковий клостридіоз поросят виникає у великих господарствах, де нерідко набувають характеру ензоотії [2].

Недостатнє вивчення кишкового клостридіозу поросят пояснює широке розповсюдження цієї хвороби. Успішна боротьба з ним можлива лише за умови комплексного вивчення різних аспектів хвороби.

У зв'язку з цим нами проведено вивчення мікроскопічних змін у внутрішніх органах поросят віком 2–4 місяці при кишковому клостридіозі.

Матеріали і методи. Робота виконана в одному зі свинарських господарств промислового типу Київської області та на кафедрі патологічної анатомії НАУ.

Діагноз на кишковий клостридіоз було встановлено комплексно на основі епізоотологічних даних, клінічної картини і лабораторних досліджень. Для патоморфологічних досліджень використано 30 трупів поросят віком 2–4 місяці, які загинули від цієї хвороби, і 5 трупів експериментально забитих клінічно здорових поросят того ж віку.

Патолого-анатомічний розтин трупів виконували методом часткової евісцерації. Для гістологічних досліджень шматочки нирок, надниркової залози, печінки, підшлункової залози, легень та серця фіксували в 10 %-му водному нейтральному розчині формаліну за прописом Ліллі і в рідині Карнуа. Після фіксації шматочки промивали проточною водопровідною водою протягом доби, зневоджували в серії спиртів зростаючої міцності (60 °, 70 °, 80 °, 96 °, 100 °), витримуючи в кожній порції по 24 год., і через хлороформ заливали в парафін. З одержаних блоків за допомогою санного мікротому нарізали зрізи товщиною 6–10 мкм, які фарбували гематоксиліном Караці та еозином. Гістопрепарати вивчали під мікроскопом Біолам Р 12 при збільшеннях від $\times 50$ до $\times 1200$ [4].

Результати досліджень. При гістологічному дослідженні нирок установлено, що їх капсула набрякла. Кровоносні судини строми і капіляри клубочків були розширені, переповнені кров'ю. В них знаходилась помітна кількість моноцитів і нейтрофілів. Епітелій усіх відділів канальців перебував у стані зернистої дистрофії, а в окремих тварин у частині епітеліоцитів спостерігались ознаки гідропічної дистрофії. Місцями спостерігали десквамацію епітелію звивистих і прямих канальців. У строми реєстрували окремі, нечітко окреслені вогнища інфільтрації лімфоцитами, моноцитами та невеликою кількістю нейтрофілів.

У частині судин строми, капілярів ниркових тілець, у цитоплазмі клітин епітелію канальців та в інтерстиції нирок іноді виявляли бактерії.

У наднирковій залозі клітини клубочкової зони були у стані зернистої дистрофії. Частина з них руйнувалась. Реєстрували набряк, дискмплексацію клітин, унаслідок чого впорядкована будова цієї зони була відсутня. Самі клітини мали округлу або неправильну форму.

У пучковій зоні виражений набряк, а також дискмплексація клітин, які знаходилися у стані зернистої дистрофії. У частини з них спостерігали маргінацію хроматину або каріорексис. Між клітинами цієї зони в невеликій кількості виявляли еритроцити, моноцити, нейтрофіли і лімфоцити.

У сітчастій зоні та мозковій речовині гістологічні зміни такі ж, як і в пучковій зоні. Бактерії в наднирковій залозі не виявляли.

У печінці всі артерії та вени були розширені, переповнені кров'ю, між клітинами якої знаходилися скупчення бактерій. В окремих великих венах реєстрували розрив їх стінок з виходом крові в паренхіму печінки. У внутрішньочасточкових капілярах виявляли велику кількість еритроцитів, а також вогнищеві скупчення лімфоцитів, моноцитів і макрофагів.

Спостерігали незначне розростання сполучної тканини навколо судин і між часточками. Балочна будова печінкових часточок була порушена, всередині багатьох часточок виявляли набряк. Більшість гепатоцитів перебувала у стані зернистої дистрофії. У цитоплазмі частини гепатоцитів реєстрували тількия-включення округлої і овальної форми, які інтенсивно фарбувались гематоксиліном. Місцями ці клітини набували веретеноподібної, полігональної або грушоподібної форми, а цитоплазма мала базofilьні властивості. В окремих печінкових часточках зустрічали вогнища руйнування гепатоцитів

(1–6 сусідніх клітин). На їх місці залишались порожнини. В частини тварин спостерігали значні вогнища некрозу печінкової тканини, що охоплювали декілька суміжних часточок. У деяких поросят у цитоплазмі гепатоцитів і між клітинами відкладався білірубін. Окремі купферовські клітини капілярів були збільшені в об'ємі, мали округлий вигляд і сильно видавалися в просвіт капілярів.

У частини жовчних протоків було злушчування і руйнування клітин епітелію. Просвіт таких протоків був заповнений епітеліоцитами на різних стадіях деструк-

ції. Епітелій, що знаходився на базальній мембрані, розріджений — у епітеліальному шарі з'являлись порожні місця, що відповідали 1–2 епітеліальним клітинам.

Строма підшлункової залози була інфільтрована еритроцитами. Епітелій залозистої частини знаходився в стані зернистої дистрофії. В багатьох залозах епітеліоцити повністю або частково руйнувались. Усі епітеліальні клітини були відшаровані від базальної мембрани. Бактерій або їх скупчень в підшлунковій залозі не виявлено.

У легенях усі кровоносні судини були розширені, переповнені кров'ю. Між клітинами крові виявляли скупчення бактерій. У частини альвеол знаходили набрякову рідину. Інфільтрація клітинами запалення відсутня. В окремих тварин у частини великих судин серед клітин крові спостерігали скупчення бактерій. У просвіті бронхів — набрякова рідина і окремі злушені епітеліальні клітини. Бактерії та їх скупчення в тканинах легень відсутні.

При проведенні гістологічних досліджень серця встановлено, що всі його кровоносні судини розширені, переповнені кров'ю. Строма була набрякла (на відміну від запальної реакції, інфільтрація стромы серця клітинами запалення відсутня).

Усі кардіоміоцити знаходились у стані зернистої дистрофії. Спостерігали фрагментацію і дезорганізацію м'язових волокон, розшарування їх на окремі фібрили. Місцями виявляли мікрвогніща некрозу Ценкерівського. Цитоплазма частини волокон розпадалась на окремі зафарбовані еозином глибоки неправильної форми, які були розташовані на певній відстані одна від одної. В ділянках між глибоками сарколема спадалась і мала вигляд тонкого тяжу, що з'єднує останні.

Частина клітин ендокарду була зруйнована, внаслідок чого його цілісність порушена. Окремі клітини відмирили або перебували в стані некрозу та зернистої дистрофії. Зміни в перикарді виявлені не були.

Висновки. 1. У поросят, що загинули від кишкового клостридіозу, реєстрували зернисту дистрофію епітелію каналців нирок, гепатоцитів печінки, кардіоміоцитів, клубочкової і пучкової зон надниркової залози, залозистої частини підшлункової залози.

2. У печінці також виявляли порушення балочної будови, набряк багатьох часточок, вогнища некрозу гепатоцитів.

3. У серці виявлені мікрвогніща некрозу Ценкерівського кардіоміоцитів.

4. У нирках — десквамация епітелію звивистих і прямих каналців.

Список літератури

1. Айшпур, О. Роль бактерій в патології відтворення свиней [Текст] / Айшпур О. // Вет. медицина України. — 1998. - № 7. — С. 20. 2. Бублов, А.В. Специфическая профилактика анаэробной энтеротоксемии поросят [Текст] / Бублов А.В., Максимович В.В. // Ветеринарные и зооинженерные проблемы животноводства : материалы 1-й междунар. науч.-практ. конф. (Витебск, 1996 г.). — Минск, 1996. — С. 87. 3. Бублов, А.В. Анаэробная энтеротоксемия поросят (этиология, эпизоотология, специфическая профилактика) [Текст] / Бублов А.В. — Минск : БелНИИЭВ, 2000. — 21 с. 4. Горальський, Л.П. Основи гістологічної техніки і морфофункціональні методи дослідження у нормі та при патології [Текст] / Горальський Л.П., Хомич В.Т., Кононський О.І. — Житомир : Полісся, 2005. — 277 с.

HISTOLOGICAL CHANGES IN SOME INTERNAL ORGANS OF PIGLETS AT INTESTINAL CLOSTRIDIOSIS

Garkusha S.E.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

Results of study of histological changes in kidneys, liver, adrenal gland, pancreas, heart, and lungs of 2–4 months old piglets, which died from intestinal clotridiosis in the economies of Kyiv Region, are presented in the paper.